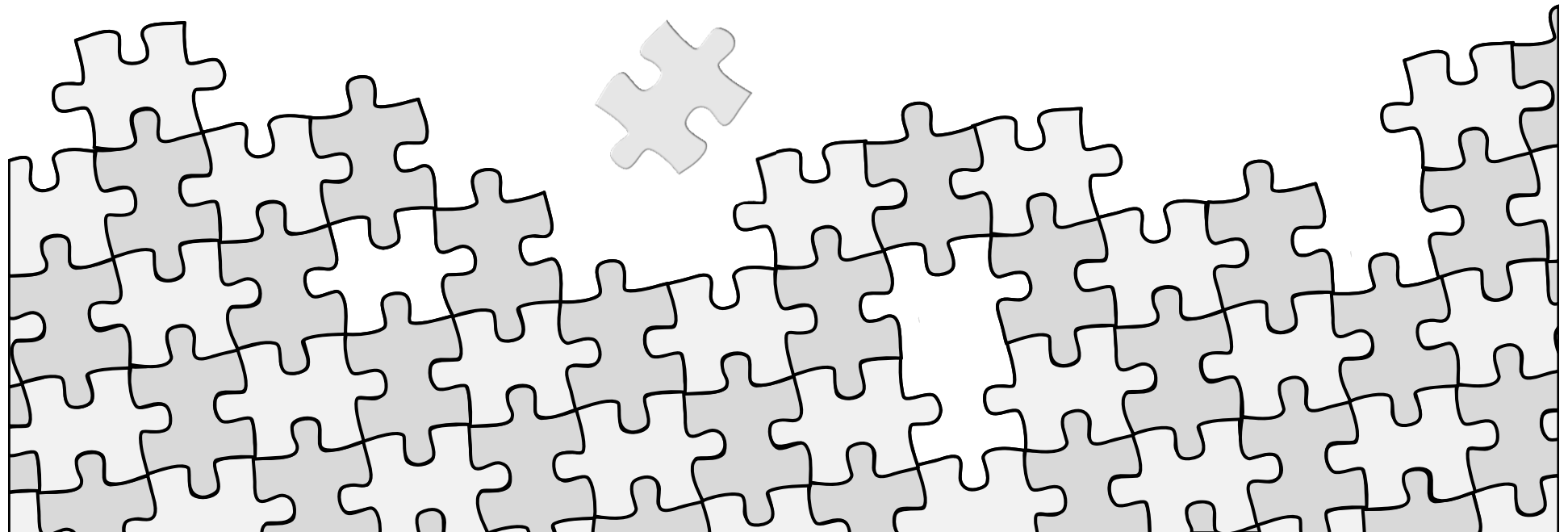

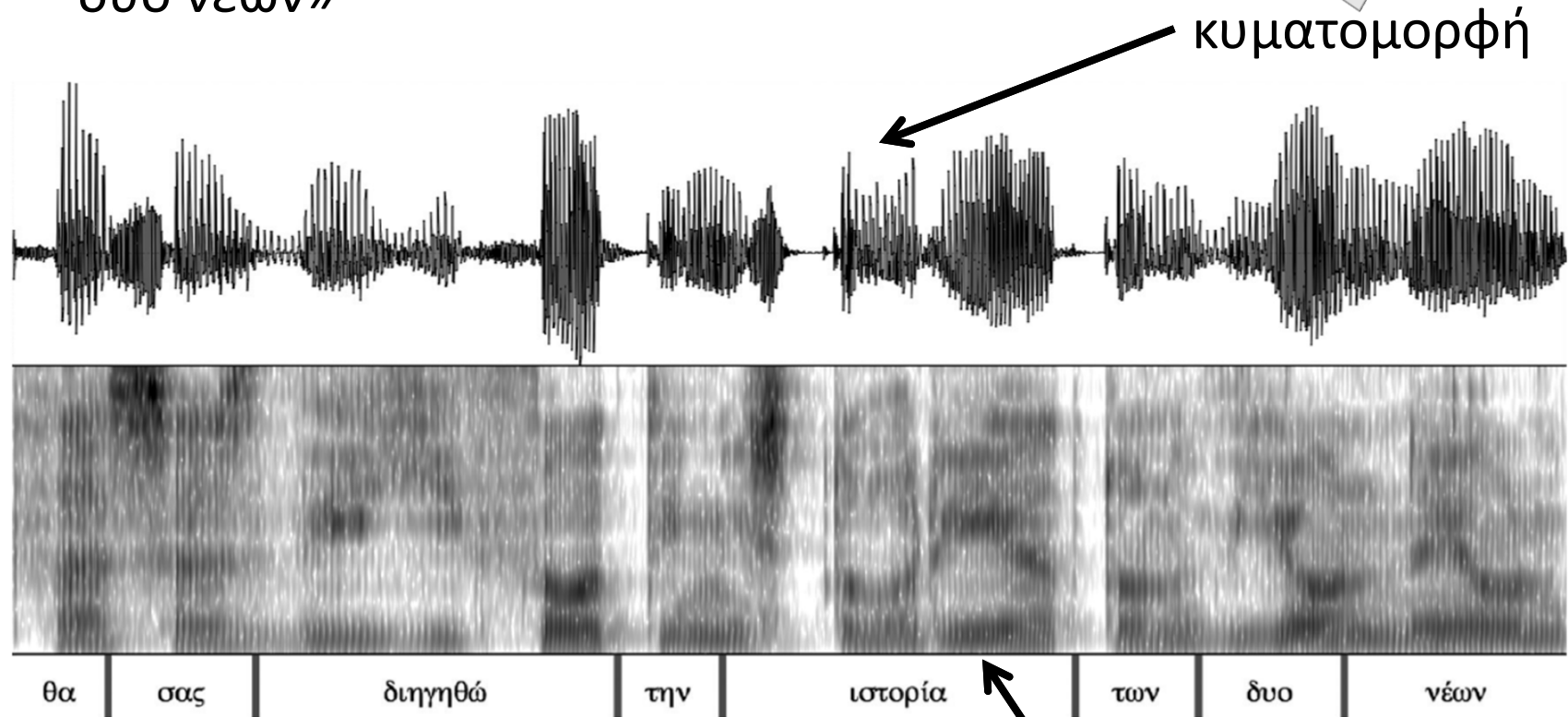
Γνωστική Ψυχολογία II (ΨΧ 05)

Γλώσσα (2)

Αντίληψη της ομιλίας

- Απεικόνιση της πρότασης «θα σας διηγηθώ την ιστορία των δύο νέων»

Φασματογράμμο

Συνάρθρωση

- Οι φθόγγοι αλληλεπικαλύπτονται μέσα στον ήχο της ομιλίας, διότι όταν μιλάμε η φωνητική οδός κινείται συνεχώς από τη μία θέση στην επόμενη και έτσι κάθε στιγμή ο ήχος δίνει ταυτόχρονα πληροφορίες τόσο για τον «προηγούμενο» όσο και για τον «επόμενο» φθόγγο.
- Έτσι, είναι αδύνατη η ηχητική απομόνωση των φθόγγων.
- Το φαινόμενο αυτό ονομάζεται συνάρθρωση (coarticulation).

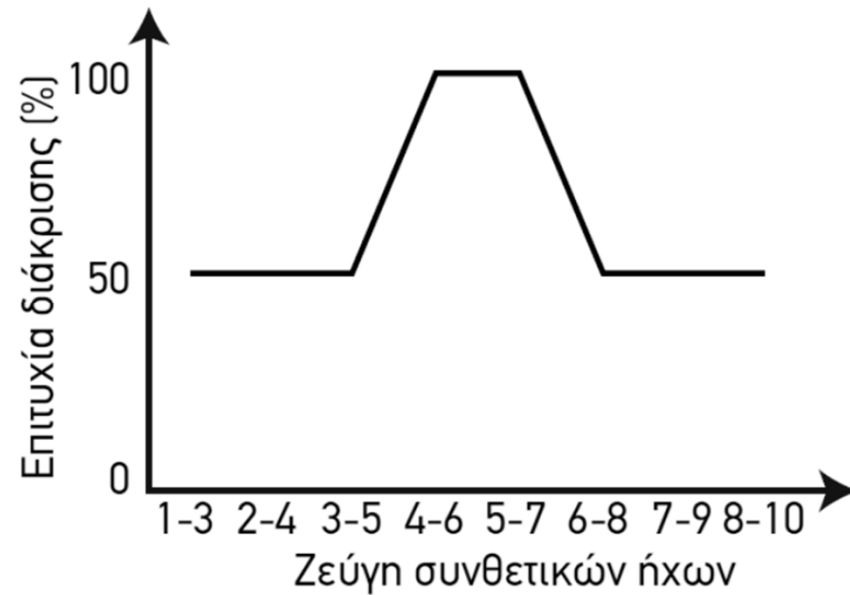
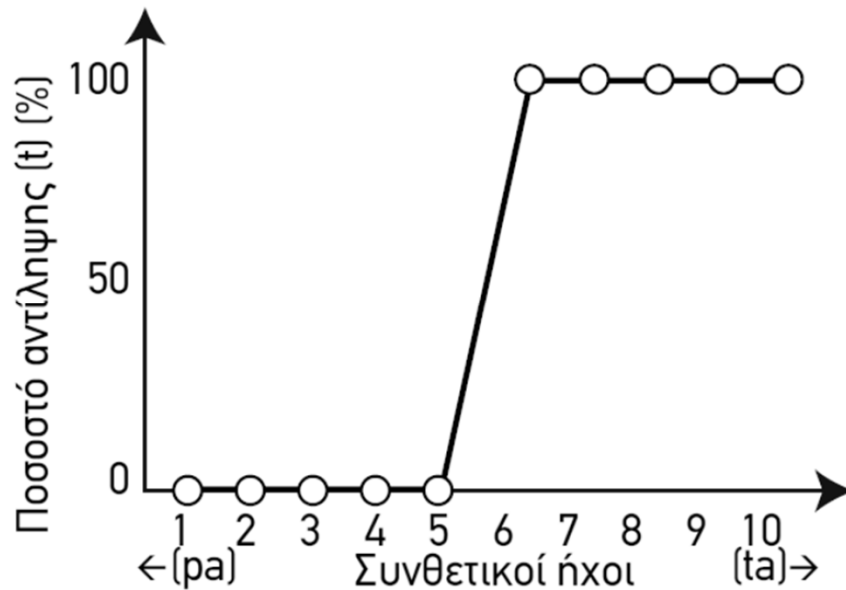

Κατηγορική αντίληψη (1)

- Η αντίληψη των φθόγγων δεν αντανακλά πιστά τις ιδιότητες των ήχων αλλά προσαρμόζεται στις διακρίσεις μεταξύ διαφορετικών φθόγγων της γλώσσας.
  - Έτσι, τα σύμφωνα γίνονται αντιληπτά με κατηγορικό τρόπο.
  - Η αντίληψη κατηγοριοποιεί τους ήχους, με αποτέλεσμα παρόμοιοι ήχοι να μας ακούγονται εντελώς ίδιοι και να μην μπορούμε να διακρίνουμε μεταξύ τους.
  - Αυτό επιτρέπει στο αντιληπτικό σύστημα να αναγνωρίζει σωστά τους φθόγγους ακόμη και όταν έχουν προφερθεί κατά προσέγγιση.
-

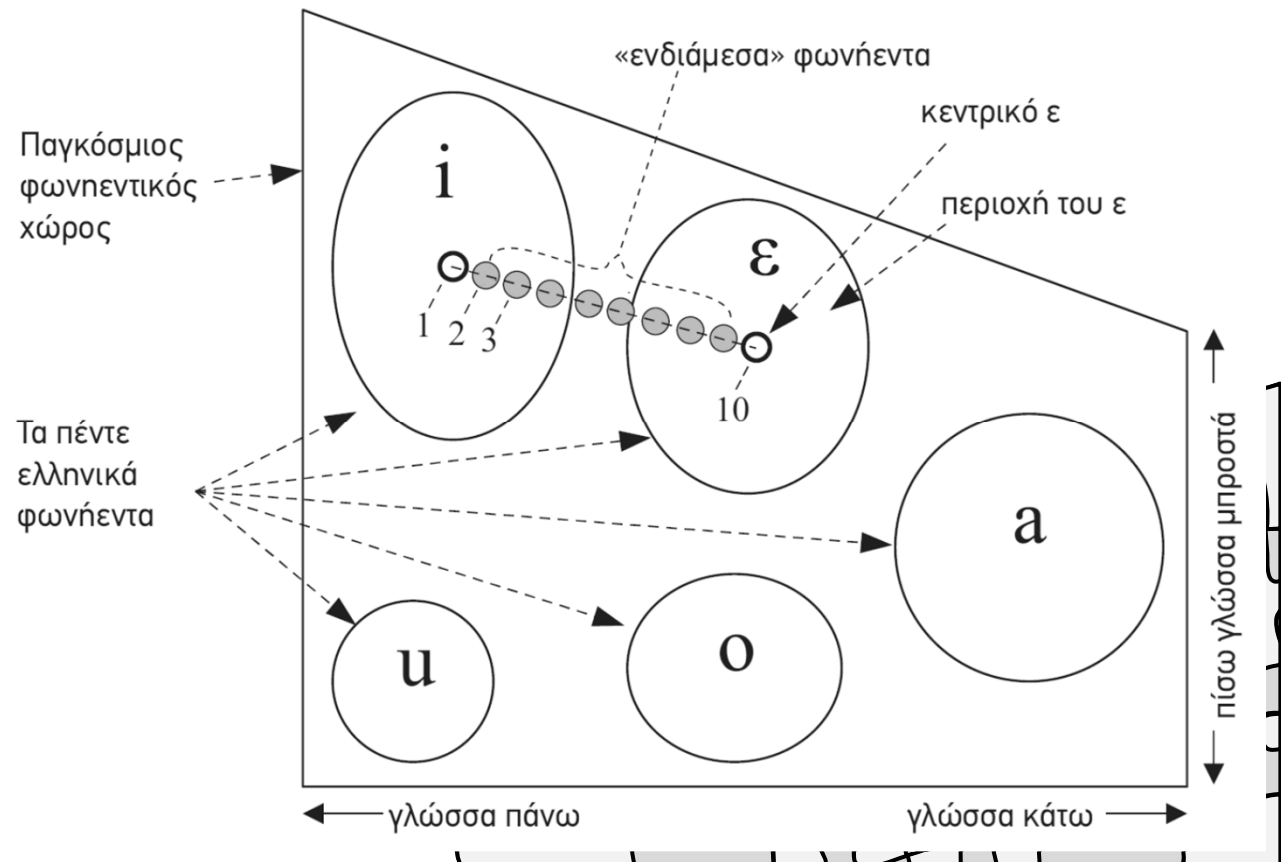
Κατηγορική αντίληψη (2)

- Σχηματική απεικόνιση των αντιληπτικών ευρημάτων που χαρακτηρίζουν την κατηγορική αντίληψη.

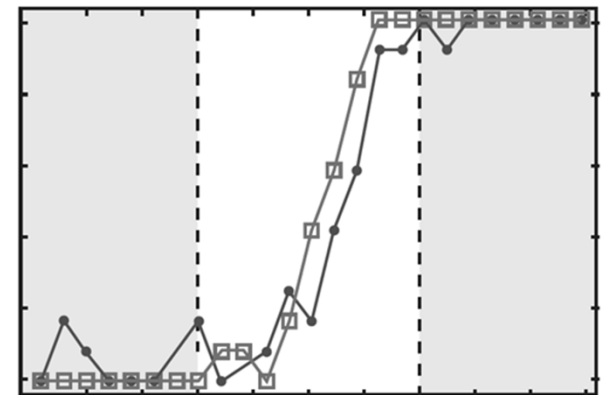
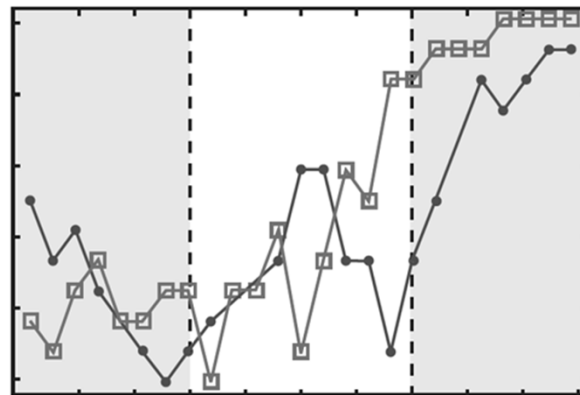
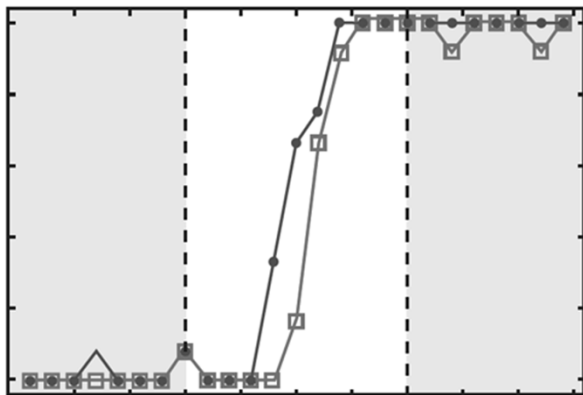
Φαινόμενο αντιληπτικού μαγνήτη

- Patricia Kuhl: παραμόρφωση του αντιληπτικού χώρου
  - Έλξη από το κέντρο της φωνητικής κατηγορίας που τραβάει αντιληπτικά τα φωνήεντα πάνω της, έτσι ώστε να ακούγονται πιο όμοια...

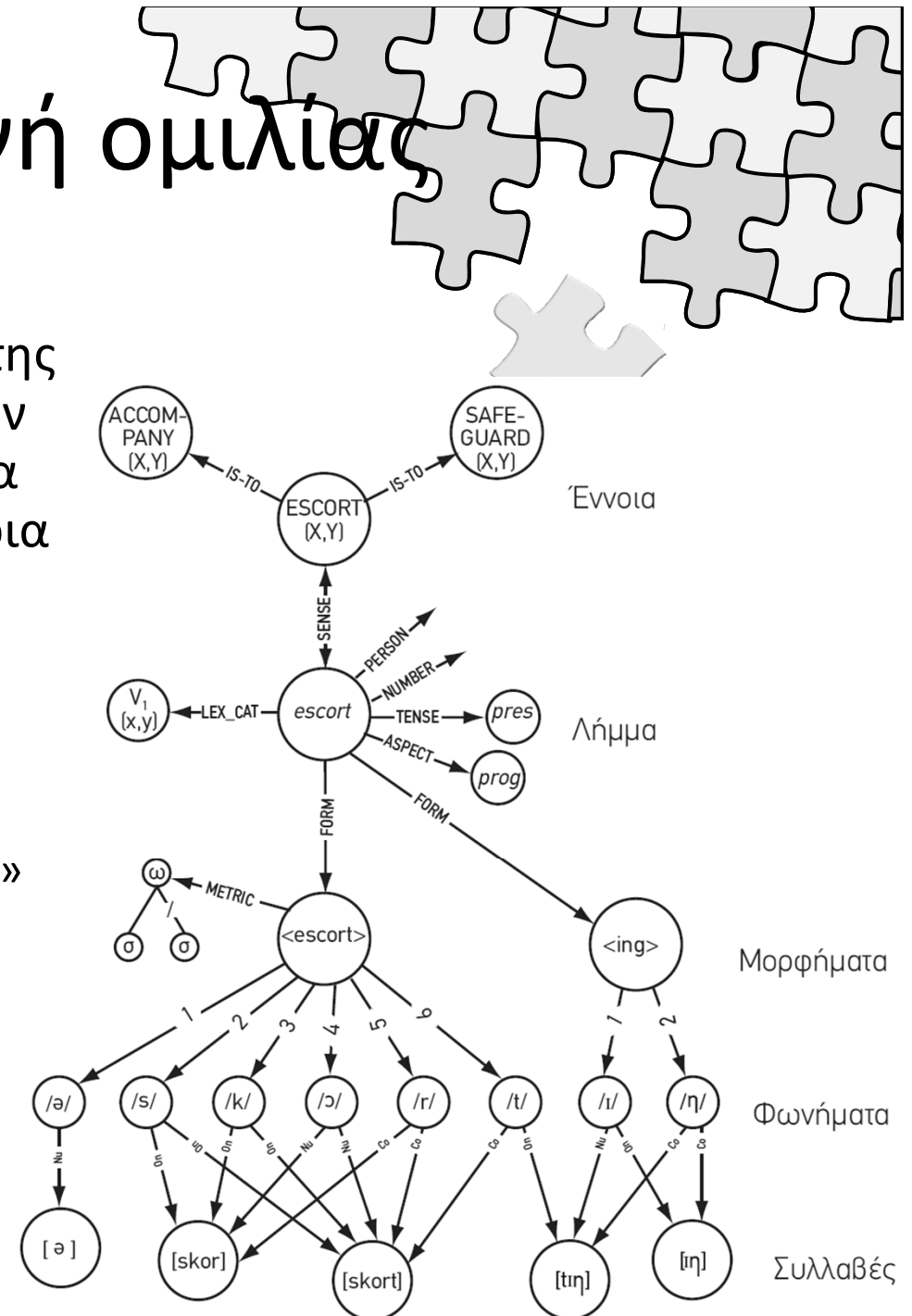
Φωνητική αντίληψη ξένης γλώσσας

- Δυσκολίες στην προφορά λέξεων μιας ξένης γλώσσας.
- Δυσκολίες και στην αντίληψη των φθόγγων...
- Γιατί ακούμε ίδιους δύο διαφορετικούς φθόγγους μιας ξένης γλώσσας;
  - Προσαρμογή στη μητρική γλώσσα
- Τα νήπια μαθαίνουν να αγνοούν τις ηχητικές διαφορές που δεν έχουν σημασία στη γλώσσα τους
- Pisoni – εκπαίδευση ενηλίκων (προϋποθέσεις;)

Παραγωγή ομιλίας

- Ο Rim Levelt και οι συνεργάτες του έχουν προσεγγίσει την παραγωγή της ομιλίας ως μία ιεραρχία διεργασιών διαρθρωμένη σε πολλά επίπεδα, τα οποία ομαδοποιούνται σε τρία κύρια στάδια:
  - Σύλληψη
  - Διαμόρφωση
  - Εκφορά
    - Φαινόμενο «στην άκρη της γλώσσας»
- Σχηματική απεικόνιση της επιλογής και διαμόρφωσης της λέξης «escorting» στο μοντέλο παραγωγής ομιλίας WEAVER++

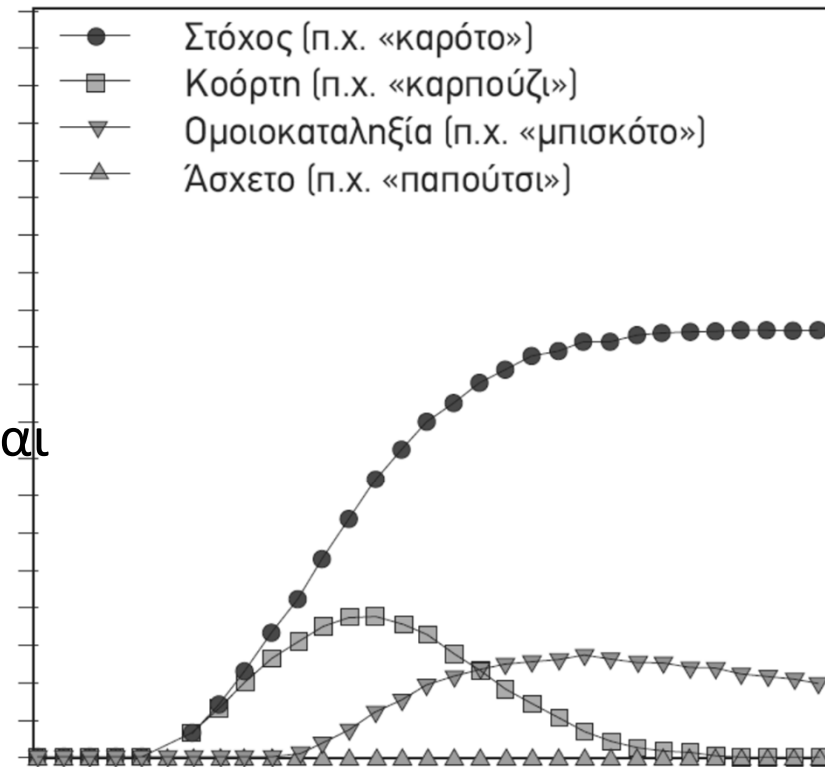

Αναγνώριση προφορικών λέξεων (1)

- Η διαδικασία αποκωδικοποίησης του ηχητικού μηνύματος
  - Μοντέλο της κοόρτης (William Marslen-Wilson)
  - Σημείο μοναδικότητας της λέξης
  - Τι σας θυμίζει η διαδικασία αυτή;

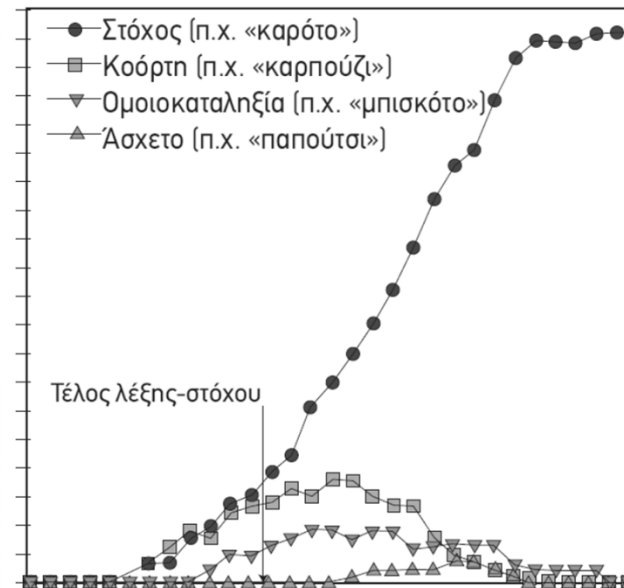
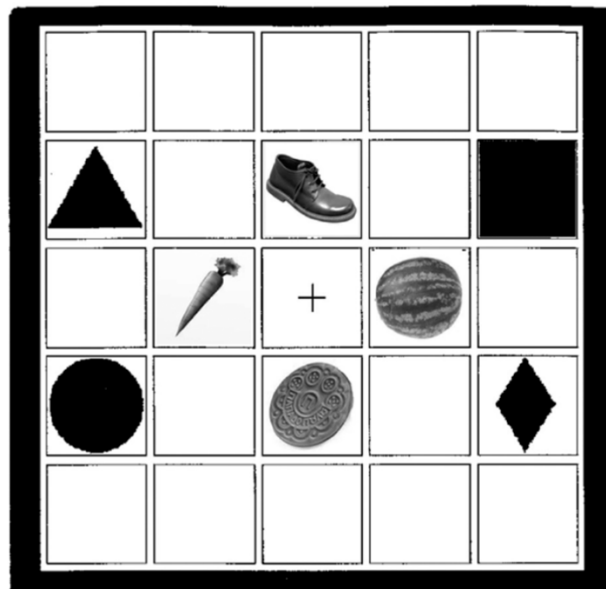
Αναγνώριση προφορικών λέξεων (2)

Θεωρητικές καμπύλες ενεργοποίησης λεξικών υποψηφίων κατά τη διάρκεια της ακουστικής παρουσίασης της λέξης «καρότο». Στην αρχή της λέξης διεγείρονται και άλλες λέξεις που αρχίζουν από «καρ», αλλά με το άκουσμα του ο σταδιακά αποσύρονται. Προς το τέλος της λέξης, ανιχνεύεται διέγερση λέξεων που ομοιοκαταληκτούν, χωρίς όμως αυτή να φτάσει στα επίπεδα της λέξης-στόχου. Με την ολοκλήρωση της παρουσίασης, η λέξη-στόχος παραμένει ισχυρά διεγερμένη, ως μοναδική υποψήφια. Άσχετες λέξεις δεν διεγείρονται καθόλου.

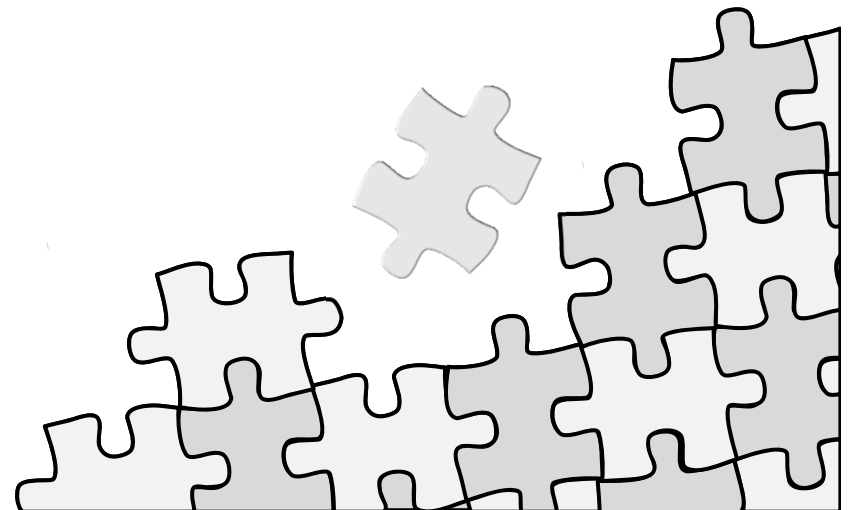
Αναγνώριση προφορικών λέξεων (3)

Υποθετικά αποτελέσματα πειράματος με τη μέθοδο του οπτικού κόσμου (visual world) όπου παρουσιάζονται διάφορα αντικείμενα και καταγράφεται το βλέμμα ενώ ακούγονται οδηγίες του τύπου «κοίτα το καρότο». Αριστερά φαίνεται ενδεικτικά το περιεχόμενο της οθόνης για μία τετράδα λέξεων με στόχο, ανταγωνιστή κοόρτης, ανταγωνιστή ομοιοκαταληξίας και άσχετη λέξη. Δεξιά φαίνεται, για κάθε αντικείμενο, η πιθανότητα να στραφεί το βλέμμα προς αυτό κατά τη διάρκεια της παρουσίασης της κρίσιμης λέξης («καρότο»). Βλέπουμε ότι με την έναρξη της λέξης αυξάνεται η πιθανότητα για το καρότο και το καρπούζι, αλλά με τη λήξη της λέξης το βλέμμα σταδιακά στρέφεται αποκλειστικά προς το καρότο. Οι σχετικές πιθανότητες κατεύθυνσης του βλέμματος θεωρείται ότι αντανακλούν την ενεργοποίηση των αντίστοιχων λεξικών υποψηφίων.

Οπτική αναγνώριση λέξεων και ανάγνωση

- Ποια είναι η πιο αποτελεσματική μέθοδος διδασκαλίας για την αρχική απόκτηση αναγνωστικής ακρίβειας και ευχέρειας;

Εκμάθηση της ανάγνωσης

- Φωνολογική επίγνωση
  - το παιδί αρχίζει να θεωρεί ότι και οι λέξεις είναι πράγματα και μπορούμε να μιλήσουμε γι' αυτές όπως μιλάμε για άλλα πράγματα. Επεξεργάζεται ρητά τις λέξεις αναλύοντάς τες σε συλλαβές και φθόγγους ή συνθέτοντάς τες από τα επιμέρους στοιχεία τους
- Αλφαβητική αρχή
  - εκμάθηση των κατάλληλων συμβόλων, δηλαδή των γραμμάτων του αλφαβήτου, καθώς τα γράμματα αντιστοιχούν στους φθόγγους

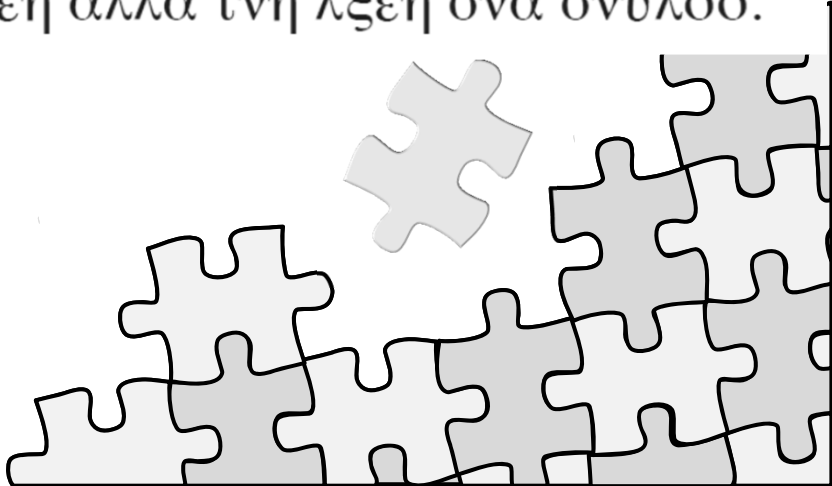
← / γ α λ α / ← Γ Α Λ Α

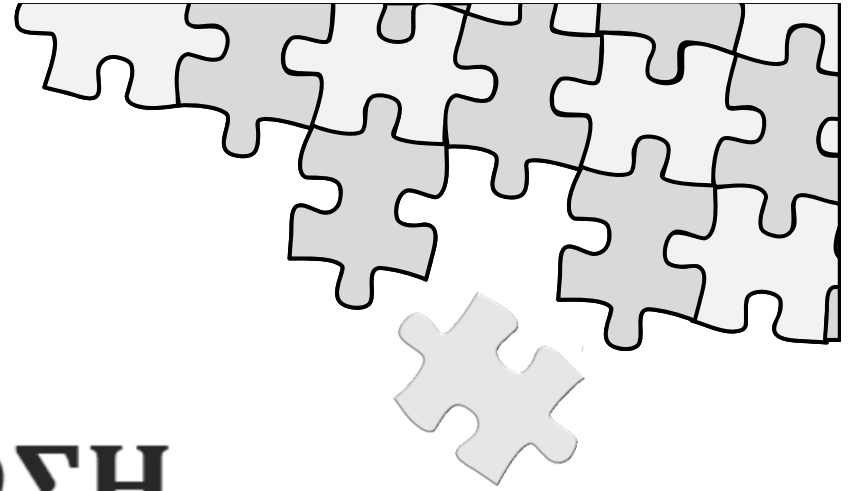

Παίζει ρόλο στην ανάγνωση η σειρά με την οποία είναι τοποθετημένα τα γράμματα;

Συμφύωα με μαι έυρενα σοτ Πμανιποσητετο τυο Κμτροπιαιζ, δνε πεαιζι ρλόο με τι σριεά ενίαι τιθεπομοετνα τα γταμαμρόά μσέα σε μαι λξέη, ακορί το πότρο κια το ταελείτυο γάμομα να ενιαί σητ στωσή θσέη.

Τα υλοπιόπα μροπούν να ενίαι σε τχίυεας θιέεσς κια να μροπετίε να τσι δαβαιάεστε χρωίς πλβημόρα. Ατυό γνίταιει γαιτί ο απρώνθονις εκέγλφο-ας δνε δαεβζιάι γάμομα γάμομα κθάε λξέη αλλά τνη λξέη σνα σνύλοο.

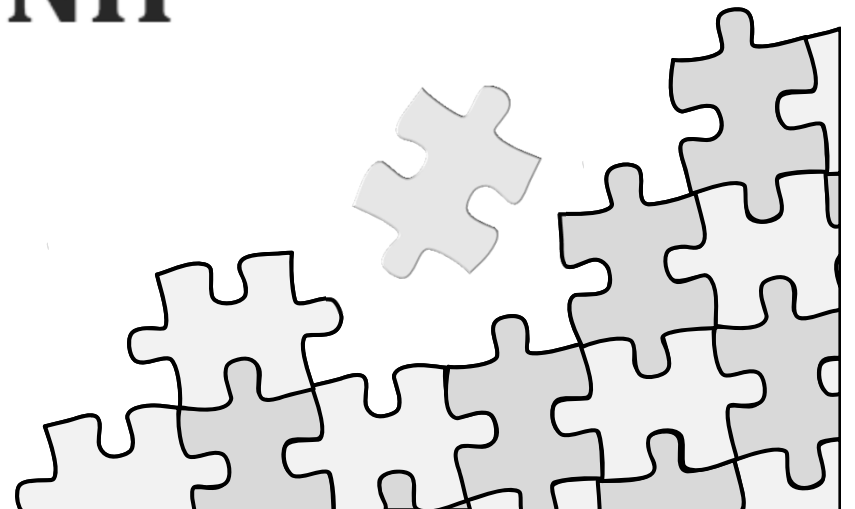

ΑΝΑΓΝΩΣΗ

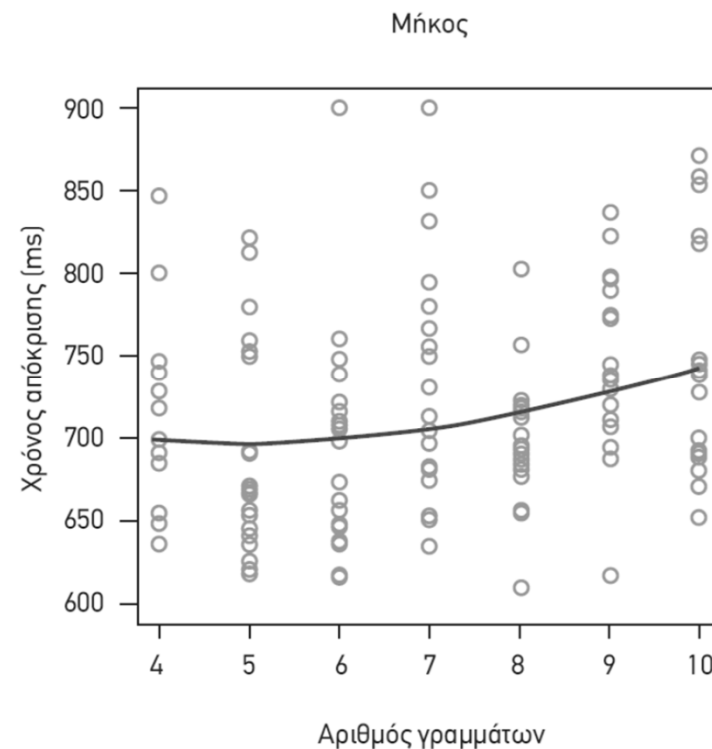
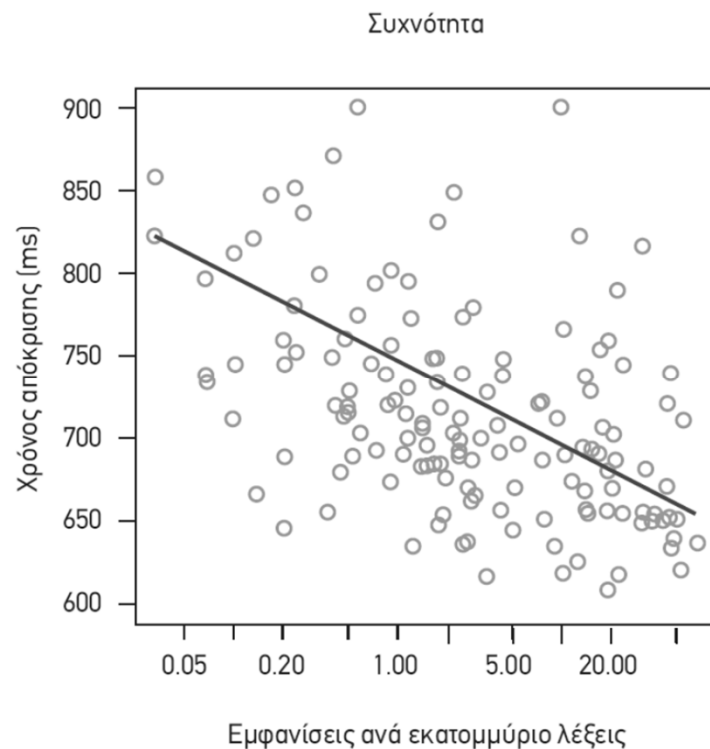
ΑΝΑΠΤΩΣΗ

ΑΩΣΑΝΓΝΗ

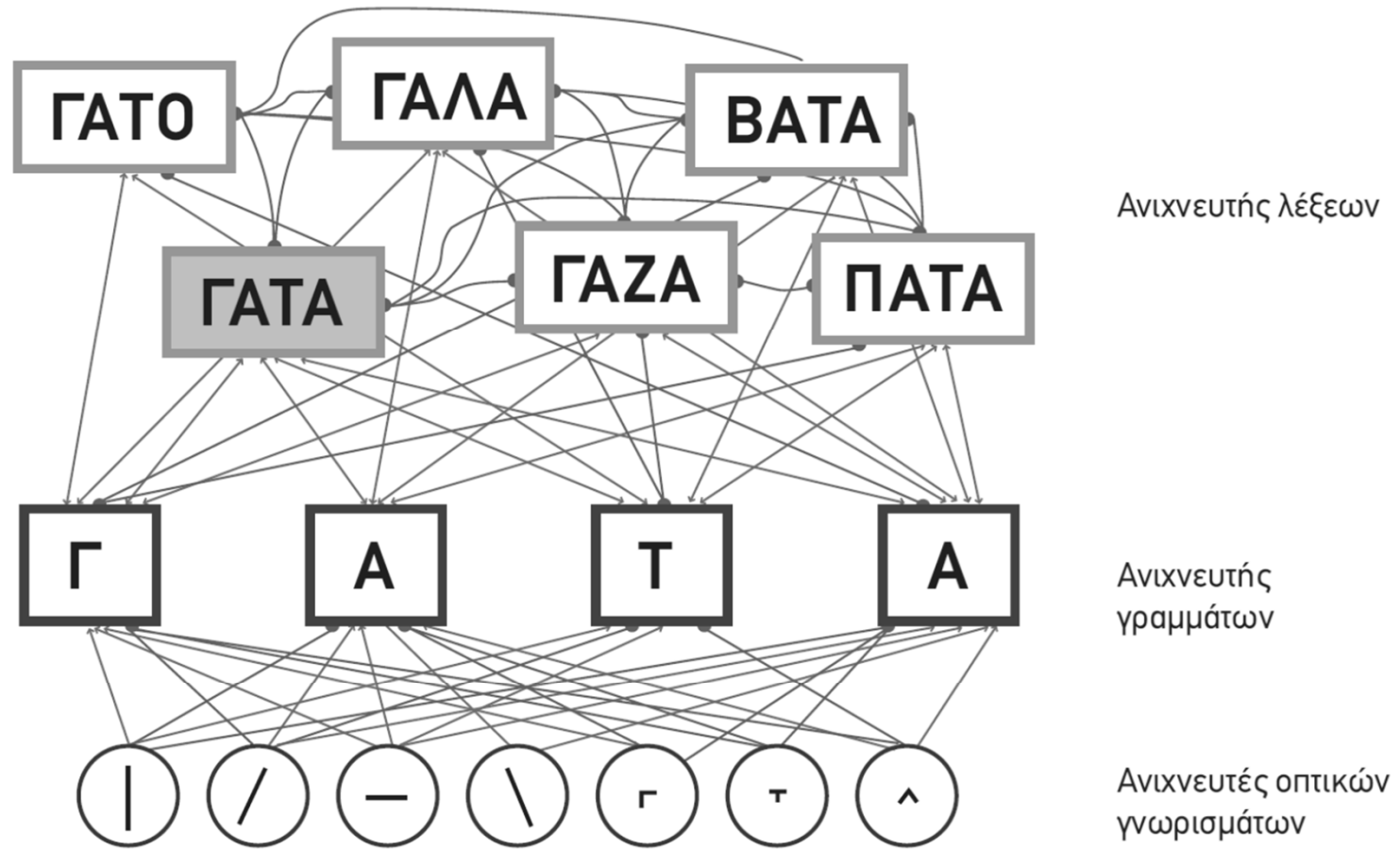

Αναγνώριση των λέξεων

Επίδραση συχνότητας και μήκους στον χρόνο απόκρισης σε έργο λεξικής απόφασης με 150 ελληνικές λέξεις (Protoraras & Karpoula, 2013). Στον κατακόρυφο άξονα απεικονίζεται ο μέσος χρόνος απόκρισης, σε χιλιοστά του δευτερολέπτου (ms). Κάθε λέξη αντιστοιχεί σε ένα μπλε κύκλο. Φαίνεται ότι οι συχνότερες λέξεις αναγνωρίζονται γρηγορότερα, ενώ οι μακρύτερες λέξεις αναγνωρίζονται αργότερα.

Γ Α Τ Α

Γραπτό ερέθισμα

Δίκτυο διαδραστικής ενεργοποίησης για την αναγνώριση της γραπτής λέξης «γάτα»

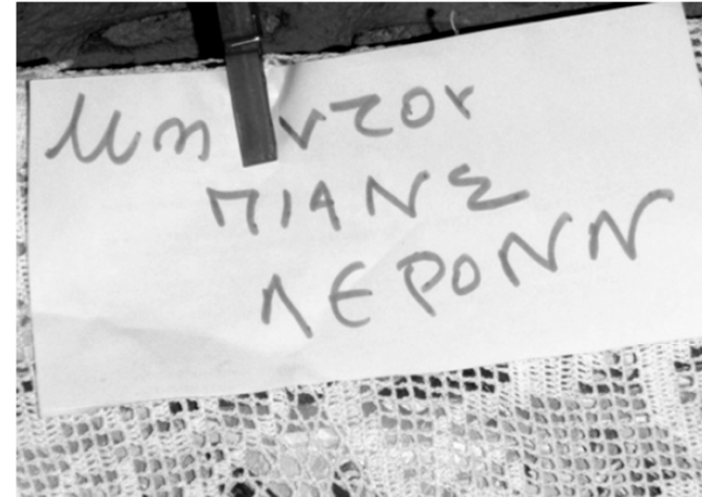

Ορθογραφία

- Η γραπτή απόδοση των λέξεων με τη συμβατικά αποδεκτή αλληλουχία γραμμάτων.
- Η διευκρίνιση ότι πρόκειται για συμβατική διάκριση μεταξύ σωστού και λανθασμένου είναι απαραίτητη, διότι η ορθογραφημένη γραφή δεν μπορεί να συναχθεί από την αλφαβητική αρχή ούτε από ευρύτερες κανονικότητες. Οι ορθογραφικές μεταρρυθμίσεις και συστηματοποιήσεις έχουν οδηγήσει στον σημερινό τρόπο γραφής, όμως δεν θα πρέπει να θεωρούμε ότι υπάρχει μία απόλυτη αλήθεια ως προς το πώς «πρέπει» να γράφεται μία λέξη ανεξαρτήτως εποχής και περιστάσεων.

Φωνολογική γραφή

Πού βασίζεται η μάθηση της ορθογραφίας;

Στην αναγνωστική εμπειρία...

Δεδομένα από παιδιά τάξεων Γ'-Δ' δημοτικού σε δοκιμασία ορθογραφίας κειμένου 33 λέξεων με υπαγόρευση (από Protorapas et al., 2013). Με λευκούς κύκλους και συνεχή γραμμή απεικονίζονται τα λάθη παιδιών χωρίς αναγνωστικές δυσκολίες. Με μαύρους κύκλους και διακεκομμένες γραμμές απεικονίζονται τα λάθη παιδιών με δυσλεξία.

